

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

גליון מס' 179

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת כי תשא תשפ"ה

זמשיח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

עניין של חינוך

"וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל אֲפִים..."

אמרו רבותינו בגמרא (ראש השנה) רחום וחנון - "אמר רבי יוחנן: אילמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח ציבור, והראה לו למשה סדר תפילה. אמר לו, כל זמן שישראל חוטאים, ויעשו לפני כסדר הזה, היינו שיעבירו על מידותיהם, אני מוחל להם... אמר רבא (ראש השנה יז.) "כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר: 'מי אל כמודך נושא עוון ועובר על פשע לשארית נחלתו...' (מיכה פרק ז פסוק יח) למי הקדוש ברוך הוא נושא עוון? למי שעובר על פשע...". אדם שאינו מדקדק למדוד באותה מידה את המצטערים אותו ומניח מידותיו והולך - מעבירים לו על כל פשעיו - אין מידת הדין מקטרגת עליו. אדם הרגיל למחול, לא שומר טינה, לא מקפיד, מוותר, מעביר על הפגיעות והמילים של חברו, לא די, שהקדוש ברוך הוא אינו שומר לו טינה ומוחל לו, אלא הקדוש ברוך הוא מוחל לו על החטאים החמורים שעשה. לעיתים מקובל לחשוב שאדם המוותר לאחרים, מעביר ומוחל למי שפגע בו הוא "פראייר". ההיפך הוא הנכון! דווקא זה שמתחשבן ולא מוותר הוא "הפראייר" האמיתי. בורא עולם ברוב רחמיו נתן לנו נשק אדיר להינצל מגזרות - היה וותרן! אם תתחשבן עם כל אדם גם בורא עולם יתחשבן איתך, אתה מאבד במו ידיך זכות גדולה לכפרת פשעך. אז מי "הפראייר" האמיתי? היה נוח לבריות, העבר וסלח. כך לא תישא על גביך שקים של כעסים ועוגמת נפש, ותזכה למחילה אמיתית ופתיחת דף נקי, לבן וחדש אצל בורא עולם. (אור שרה)

בברכת שבת שלום - מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

"ויתן אל משה ככלתו" (לא, יח)

כתב רש"י: "ככלתו, כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן...". ומובא בצוואת רבי אליעזר הגדול: "בני, הוי זהיר בהכנסת כלה לחופה ולשמח חתן, שכל המשמחו כאילו קיבל תורה מהר סיני שנאמר "ויתן אל משה ככלתו" - כלתו כתיב.

פעם באו תלמידים לפני המשגיח דפוניבז' הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהיה איש האמת הסולד מכל שקר ותנופה, וביקשו רשותו לבטל את המנהג שבמסיבות אירוסין ושבע ברכות נושאים דברים בשבח החתן ומכבירים במעלות שאין בו לא מהן ולא מקצתן, עד שנהיה לגיחוך ולזרא... השיב להם המשגיח מיניה וביה: "אדרבה, מנהג טוב והגון הוא! לצערינו, לא מסוגלים כיום להגיד דברים טובים על הזולת, וכאשר ישנה הזדמנות לדבר בשבחו של אדם, כמו מצוה זו לשמח את החתן ואת הכלה בדברים [שע"ז אמרו חז"ל "אגרי דבי הילולא מיליין"], מבקשים אתם לבטלה?!" (המשגיח דקמניץ)

ביום פטירתו של הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל (ראש ישיבת חברון) צעדו אלפים רבים בהלוויה אחר מיטתו, יחד עם שאר תלמידי הישיבה האבלים שאיבדו את אביהם הרוחני. בתוך כל בני הישיבה הצועדים בהלוויה, צעד אחד מתלמידי הישיבה, חתן ביום חופתו. בדיוק בערב של יום ההלוויה, נקבע, זה מכבר, יום כלולותיו, עתה צעד החתן שבור לב ומדוכדך נפש. הוא לקה בכפליים: צער הרבים וצער הפרטי. "מה יהיה היום בשמחתי" - הרהר בלבו - "האם היום מסוגלים רבותי וחברי להשתתף בכלולתי ולשמח בשמחתי"? אדם אחד היה בין אלפי המלווים ושמו רבי אברהם שמואל פינקל (בנו של הסבא מסלבודקה אשר כיהן כמשגיח רוחני בישיבת חברון) אשר בתוך ים הצער והיגון לא שכח את דאגתו של היחיד. דאגתו וצערו של החתן עמדו לנגד עיניו. הוא חשב היאך לכלכל את הדברים, ששמחתו של החתן לא תושבת עקב האבל הכבד. בעומדו על הר הזיתים לפני קברו הפתוח של רבי משה מרדכי, הוסיף בהספדו את הדברים הבאים: "רבינו הקדוש, אתה עולה עתה השמימה לשבת בישיבה של מעלה, אולם כאן בישיבה של מטה, בישיבת חברון בירושלים עיה"ק, עומד להכנס היום לחופה אחד מהחבורה, וחלילה לנו לגרום למעט בכבודו, להפך את שמחתו. על כולנו החובה להשתתף בכלולותיו, ביום שמחת לבו, בחדוה, באהבה, באחווה וברעות, כי זוהי הדרגה הגבוהה של מצות גמילות חסדים". התרגשות רבה אפפה את המלווים לשמע הדברים, ונדמה היה כאילו ראש הישיבה מנענע בראשו. למספיד מתוך הקבר הפתוח ומשיב לו: "שישו ושמחו, בני אהובי. תשמחו כדת לרעים האהובים כשמח יצורים בגן עדן מקדם".

בחורף תשכ"א, הוכתה ניו יורק שבארה"ב בסופת שלגים אשר כיסתה את העיר במעטה לובן בגובה רב. באותו ערב נועדה להערך חתונה במלון במרכז מנהטן, אליה הוזמנו הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ובני משפחתו. באותו ערב, בוססו חתנו הגאון רבי אליהו משה שישגל זצ"ל ורעייתו בשלג הכבד עד לביתו של רבי משה, שם הייתה מכונית אמורה לאוספם למקום החתונה, אך המכונית לא הגיעה. משהו מהנוכחים אמר לרבי משה: ראש הישיבה אינו יכול ללכת לחתונה במזג אוויר שכזה, אף אחד אחר גם לא ילך! ענה לו רבי משה מיניה וביה: "אף איש לא ילך? אם כך, אנו חייבים ללכת?" (ליקוטים וסיפורים נפלאים)

מעשה שהיה...

ישועה לא צפוייה \ ספור על רבנו הרב משה פארדו זצ"ל וזיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת רבנו

חכם ר' משה

פארדו זצ"ל

וזיע"א

(א' אד"א ה'תכ"ג)

הרב הצדיק משה פארדו זצ"ל- נולד בשנת ה'תר"ע בטורקיה אלביו: ר' אברהם זצ"ל. ולאיו: מרת חיה וידא אסתר ע"ה. למחייתו ניהל בתל- אביב חנות מסחר גדולה, ממנה חילק את רוב רווחיה למוסדות התורה. בשנת ה'תשי"ב ייסד וניהל את פנימיית אור-החיים לבנות בבני-ברק, לצורך הקמת הפנימייה דאג לנסוע מדי פעם לקהילות הספרדים בארה"ב, כדי שיעזרו להקמת חזונם- הסמינר לבנות, שבתוך זמן קצר קרם עור וגידים, ולשם הגיעו בנות מכל רחבי הארץ. עמוד החסד, מקים עולה של תורה בארץ ובעולם כולו. במחיצתו שררה תמיד אווירה נעימה, נינוחה, לא הייתה קדרות, ודאי שלא עצב, תמיד קרן, תמיד חייך, השמיע דברי עידוד ולחיזוק רבים, הרעף דברי שבח, אמר דברי תורה, אבל יותר מכל שתק. מובא בספר שנכתב לזכרו "ומשה היה רועה" כי בשנותיו האחרונות באה מורה להיוועץ בו. היא קבעה עם תלמידותיה להיוועד יחדיו מספר פעמים בימי החופשה. הרהרה לעצמה: על מה תדבר באותם מפגשים? חשבה, שבוודאי יזכיר, שהרחוב אורב סכנות בחובו, לאן לא ללכת וכיצד להיזהר ולהישמר. להפתעתה ענה במילה אחת- השתיקה. כל ימיו גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף אלא שתיקה. רבנו נלב"ע בשבת קודש, פרשת תצווה י"א אדר ה'תשנ"ו. רבנו חי ופעל כ-87 שנים. ציונו בהר המנוחות (בהר תמיר א' ליד הרה"ג ניסים יגן זצ"ל). ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

מחלה ב"מ, לכאורה, היא דבר רע בפני עצמה, המגיעה ממדת הדין, אולם יש, ואפילו מחלה קשה הופכת לגילוי של מידת הרחמים, והאדם מגלה עד כמה התחסד איתו הבורא יתברך, כשגרם לו לחלות... אחד הסיפורים המופלאים בעניין זה אירע לרבנו:

היה זה באחת המסעות, שבהם הרחיק לאמריקה כדי לגייס כסף עבור מוסדותיו. מיד כאשר הגיע לאמריקה חש ל"ע ברע ובשל מצבו הרפואי חייב להיות מרותק למיטתו. חלו רגעים מספר, שבהן חלשה דעתו: "הלא שלוחי מצווה אינן ניזוקין, ואיך ייתכן, שאני, ההולך לדבר מצווה חולה?!... רופא הוועק למיטתו כדי לבדוק ולחוות דעתו לגבי המשך טיפול, ולצורך כך ביקש להאזין לפעילות ליבו, והנה כאשר הרים הצדיק את חולצתו הבחין הרופא בציצית אותה הוא לבש. כשראה את הציצית הצחורה על גופו, התרגש עד מאוד ואמר: "מה?! יש עוד יהודים עם בגד כזה?! אני זוכר את הבגד הזה מהעיררה... מין הארה נזרקה בו באותו רגע, "לא לשווא עשה אותי בורא עולם 'חולה' בדיוק במקום זה", חשב הצדיק. הוא חיך לעבר הרופא ואמר: "אתה יודע, אמריקה התקדמה עם השנים, כדאי גם לך להצטרף אל הגל החדש של השבים לקונם ולא לפגר מאחור"... - "קח לך", הושיט לרופא. היה זה זוג תפילין יקר ערך, בשווי מאות דולרים, שאותו רכש כמתנה עבור נדיבי הישיבה. הרופא חיך למראה אותה מתנת יקרת ערך והבטיח לר' משה להניח את התפילין מדי יום ביומו, והוסיף ואמר, כי אם יבוא אי פעם לישראל, ירצה לערוך איזשהו ביקור במוסד שהקים הרב. אחר רשם תרופות, נטל שכרו והלך לו. תוך זמן קצר התאושש ר' משה, ושוב יכול היה למלא את ייעודו המקורי לשם הגעתו לחו"ל ולגייס כספים עבור מוסדותיו ולשוב ארצה. שנים חלפו. הפגישה עם אותו רופא מזמן פרחת מזיכרונו. באחד הימים התקבל טלפון מזכירות. אלמוני ביקש לשוחח עם הרב פארדו. הלה הציג עצמו וביקש לבוא למשרד, רבי משה לא הצליח לזהותו, אולם לא נמנע מלהדריכו בדרכי הגישה למקום. חלפה שעה קלה והנה הוא הופיע. רק כעת נזכר רבי משה. הוא היה הרופא הישיש... הוא קידם את פניו בשמחה. הרופא סיפר לו, שמאז אותה פגישה, לא עבר עליו יום ללא הנחת תפילין, וכי הוא מקיים גם את הבטחתו השנייה ובא לבקר במוסדות. הניח רבי משה יד אוהבת על שכמו וערך לו סיור מקיף בכל האגפים, לבסוף החזירו למשרד. "לא ייאמן". מלמל הרופא, "בטוח הייתי, שמדובר במקום קטן ועלוב, והנה אני מגלה קמפוס שלם, ממלכה מפוארת"... הוא שתק קמעא ולאחר אמר: "ראה רבי משה, לצערי הרב אני אדם ערירי, כל חיי חסכתי כסף רב, אולם אין אדם אשר חי לעולם... לפיכך מבקש אני לתרום את כל רכושי לטובת מוסדות 'אור החיים'!! ר' משה חש התרגשות עצומה, הוא לא ידע, כיצד להודות למיטיב, שהיה עד לפני רגעים מועטים אלמוני ובלתי מוכר, והנה כעת מוכן הוא לתרום סכום עצום להחזקת המוסדות. לבסוף נטל סידור, שעמד על שולחנו והקריא לו מתוכו את דברי המשנה (אבות ו, י): "בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לא כסף ולא זהב לא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד". והסביר: "כסף, שאדם משאיר בעולם, הוא לכאורה כסף אבוד מבחינתו, מלבד תורה ומעשים טובים שרכש בכספו, ולשני הדברים הללו זכית בתרומתך כאן!". הרופא ביקש, ולמוסדות הובא עו"ד נוטריון, והדברים נוסחו כחוק. כשיצא הרופא הקשיש, אמר ר' משה: "כמה עיוור הוא האדם, כשחליתי לפני שנים באכסניה, הרהרתי על שאיני מצליח למלא את תפקידי לגייס כספים לצורך העמדת המוסד על רגליו. התנחמתי בעובדה, שבשל אותה מחלה זכיתי לפחות לקרב אדם להנחת תפילין, אך לא שיערתי, שבאמצעות אותה מחלה עצמה, נטעתי את הבסיס לתרומה עצומה, שבה זיכנו היום!!"

"הנה כי כן, אותה מחלה, אשר נדמתה בתחילה כמידת הדין, היא עצמה התגלגלה והתהפכה למידת הרחמים"... ת.נ.צ.ב.ה. - זיע"א.

נלקט בשינויי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים.

מעשה בהלואה:

"לא ימיש מתוך האהל" (לג, יא)

את המשל הבא סיפר מרן הגרי"ש אלישיב, ויש לו מסר חשוב מאד הקשור ללימוד התורה. בעיירה אחת התגורר יהודי עשיר, אשר כספו לא היטיב עמו בכל מה שקשור לאינטליגנציה מחשבתית. ידוע היה אותו גביר כאדם לא חכם במיוחד. יום אחד נגש אליו אחד משכניו ובקש ממנו הלואה על סכום כסף גדול בסך חמשת אלפי רובל. העשיר, שהתפרסם בטוב לבו ובידו הנדיבה, לא ידע האם להיענות לבקשה, שהרי מדובר בסכום גדול מאוד. הוא התייעץ עם חבריו,

שאמרו לו שאם ההלואה תתבצע בשטר ממשלתי והפרעון יהיה בטוח, אפשר להלוות לו. כך עשה, ומשסדר הלה את השטר, העניק לו העשיר את ההלוואה הגדולה, למשך שלושה חודשים. כעבור חדשים הגיע הלווה ובידו מחצית הסכום, דהינו אלפיים וחמש מאות רובל, ואמר למלווה העשיר שהוא אינו זקוק כבר לסכום זה, ולכן החליט להחזירו. אולם מכיון שההלוואה היתה על סך חמשת אלפים רובל, הוא מבקש ממנו להחזיר לו בינתיים רק את מחצית השטר, והחצי השני ישאר בידו, עד שיחזיר את מחציתה השנייה של ההלוואה...

המלווה, ברוב 'חכמתו', נאות להצעתו של הלווה, קרע את השטר, ונתן את חציו לידי הלווה. לאחר שבוע נוסף, הלווה הגיע שנית לביתו של המלווה, ואמר לו: 'עשיתי חשבון שבעצם אני כן זקוק לאותם אלפיים וחמש מאות רובלים שהחזרתי לך בשבוע שעבר, וכיון שההלוואה המקורית ניתנה לי לשלושה חודשים, ועד הפרעון יש שבועיים תמימים, אבקשך להשיב לי את הסכום, ובתום הזמן אשיב לך את כל הכסף. ולבטחון אשיב לך את חציו של השטר המצוי בידי, ואתה תצרפו לחצי שכבר נמצא אצלך, וכך יהיו בידך שני חלקי השטר'... המלווה ה'לא חכם', בלשון המעטה, הסכים. נקל לשער מה קרה כשהגיע זמן הפרעון, כשהמלווה הציג בפני הלווה הערמומי את השטר הקרוע לשנים, ובקש שישב לו את כספו...

כל מי ששומע את המשל הזה צוחק...

אבל זה בדיוק מה שקורה למי שלומד תורה, ומפסיק באמצע לימודו, תורתו נעשית קרעים קרעים!!! בדיוק כפי שהמלווה לא יוכל כבר לעשות שימוש בשטר הקרוע שבידו, כך גם מלימוד קרוע שכזה לא נשאר הרבה. אדם הזוכה לשקוד על התורה, ומוצא את ספקו והנאתו בלימודה, זוכה גם שכל טרדות העולם הזה יסורו ממנו. יש בה, בתורתנו הקדושה, כל סממני האושר לאדם, ומי ששקוע בה - אכן לא מש מתוך האוהל. (ברכי נפשי)

שאלה מעניינת:

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" [לא, טז].

שאל יהודי אחד: כמידי שנה, לקראת ימי החורף, אני מתחסן נגד מחלת השפעת, כדי שלא אדבק חלילה בו וירוס. כידוע, לאחר קבלת החיסון, עלולות להופיע תופעות לוואי, תוך 48 שעות. בכל השנים הקודמות, ביומיים שלאחר החיסון, היתה לי עלייה בחום וחולשה, ועל כן נאלצתי להפסיד שני ימי עבודת. חשבתי בליבי, שהשנה אולי עדיף לי להתחסן ביום חמישי, וכך אם חלילה יהיה לי חום ביומיים הבאים, דהיינו ביום שישי ושבת, לא אפסיד ימי עבודה, כי ממילא אני עובד בימים אלו, ולאחר השבת אוכל לחזור לעבודה ללא חשש. יצויין, שההרגשה הלא נעימה של עלייה בחום ותחושת החולשה, אומנם תגרום למניעת עונג שבת, אך לא תאלץ אותי לעשות מלאכות בשבת, כי אין מדובר בחולי של ממש, אלא במיחוש בעלמא. האם אכן אני רשאי לנהוג כן, או שמא הדבר אסור כי יש בכך פגיעה בשבת קודש?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: מבואר בשולחן ערוך (או"ח סי' רמ"ח ס"ב) שאסור להפליג בספינה פחות משלושה ימים לפני שבת, כיוון שיש למפליגים צער ובלבול בשלושת ימי ההפלגה הראשונים, ונמצא שגורמים לביטול עונג שבת. הרי לנו, שאסור לאדם לעשות לפני השבת, פעולה שעלולה לגרום לו צער וחולי בשבת. ובשאלתנו, הזלזול בכבוד השבת גדול יותר, כי בכוונה תחילה האיש מעו ניין לבצע את החיסון דווקא לפני השבת, כדי שהצער יהיה דווקא בשבת קודש, ולא בימי המלאכה. ובגמרא בשבת (ק"י"ט). נאמר: עשירים שבחוץ לארץ במה הם זוכים לעשירותם? - בזכות שמכבדים את השבת! ובזוהר הקדוש (בפרשת יתרו) נאמר, שמיום השבת מתברכים כל ששת ימי המעשה. ואם כן, איך יעלה על הדעת שכדי לדאוג לפרנסתו (כביכול), ילך אדם ויפגע בצינור שממנו נמשך כל שפע הפרנסה, בשבת קודש? ! לסיכום: מכיון שניתן להתחסן בימי תחילת השבוע, לכן אין להתחסן לפני השבת באופן שיאלץ להתבטל מעונג שבת (והערב נא).